

“แพะขุน” ปศุสัตว์ทางเลือก เพิ่มรายได้ให้ครัวเรือน

แพะขุน เป็นสินค้าปศุสัตว์ที่น่าสนใจ สามารถสร้างรายได้ให้กับครัวเรือนเกษตรกร ปัจจุบันได้รับความนิยมเลี้ยงในทุกภูมิภาคทั่วประเทศไทย เนื่องจากแพะขุนเป็นสัตว์ที่เลี้ยงง่าย หากินเก่ง กินพืชใบไม้ได้หลายชนิด ทนทานต่อทุกสภาพภูมิอากาศ และขนาดตัวเล็ก จึงใช้พื้นที่เลี้ยงน้อย อีกทั้งผลผลิตมีหลากหลาย ทั้งเนื้อ นม หนัง และขน สามารถเลี้ยงได้ทั้งแบบปล่อยแพะเล็ม และแบบขังคอก ให้ผลผลิตและผลตอบแทนเร็ว เกษตรกรสามารถเลี้ยงเป็นอาชีพหลัก และเลี้ยงเสริมเพื่อสร้างรายได้เพิ่มให้ครัวเรือน

เกษตรกรมีแนวโน้มเลี้ยงแพะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2564 ประเทศไทยมีแพะจำนวน 1,387,350 ตัว เพิ่มขึ้นจากปี 2563 ที่มีแพะจำนวน 962,884 ตัว คิดเป็นร้อยละ 44 ซึ่งส่วนใหญ่เป็นแพะเนื้อ และมีจำนวนเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะ 89,250 ราย เพิ่มขึ้นจากปี 2563 ที่มีเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะจำนวน 71,039 ราย คิดเป็นร้อยละ 26 (ข้อมูลกรมปศุสัตว์ ณ วันที่ 20 ธันวาคม 2564) สำหรับพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตอนล่าง 1 (จังหวัดนครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ และสุรินทร์) เกษตรกรมีแนวโน้ม

การเลี้ยงแพะเพิ่มขึ้นเช่นกัน โดยในปี 2564 มีการเลี้ยงแพะเนื้อรวม 160,146 ตัว เพิ่มขึ้นจากปี 2563 ที่มีจำนวน 86,118 ตัว คิดเป็นร้อยละ 86 (ข้อมูลสำนักงานปศุสัตว์จังหวัด ณ วันที่ 17 มกราคม 2565) จังหวัดนครราชสีมา เป็นจังหวัดที่มีการเลี้ยงแพะเนื้อมากที่สุดในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 โดยมีแพะเนื้อจำนวน 103,612 ตัว และมีเกษตรกรผู้เลี้ยง 3,765 ราย เกษตรกรส่วนใหญ่นิยมเลี้ยงพ่อพันธุ์-แม่พันธุ์ เพื่อผลิตลูกแพะสำหรับขุนเอง หากลูกแพะเป็นเพศเมียจะเลี้ยงไว้เพื่อใช้เป็นแม่พันธุ์

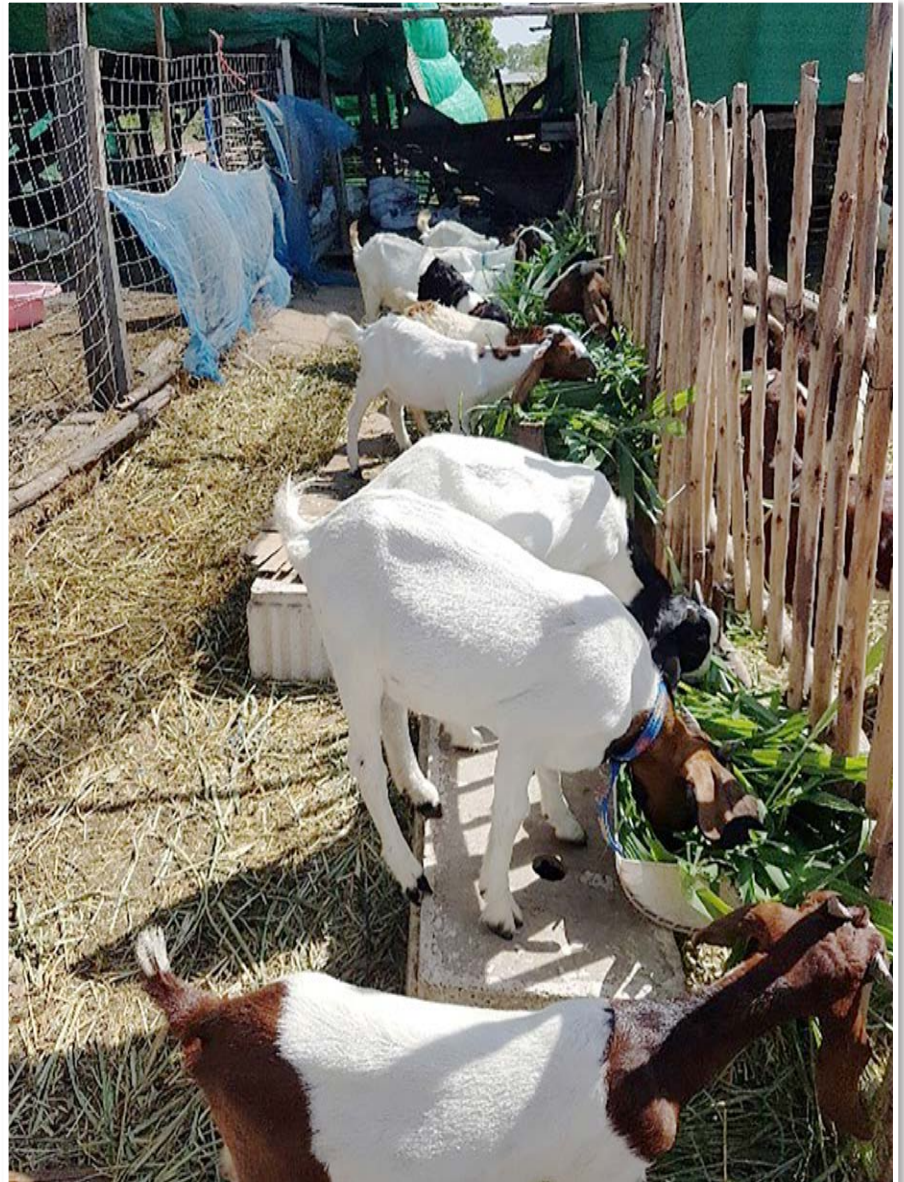

สำหรับลูกแพะเพศผู้จะนำไปเลี้ยงขุนและจำหน่ายให้กับพ่อค้า ส่วนเกษตรกรที่ไม่มีพ่อพันธุ์-แม่พันธุ์ หรือมีจำนวนน้อยผลิตลูกแพะขุนได้ไม่เพียงพอเกษตรกรจะซื้อลูกแพะเพศผู้จากพ่อค้าเพื่อนำมาขุน โดยการเลี้ยงแพะขุนของเกษตรกรจะเลี้ยงแบบขังคอกรวมกันทั้งแพะขุนและแพะอื่นๆ และให้อาหารรวมกันทั้งอาหารหยาบและอาหารข้น การให้อาหารแพะจะให้วันละ 2 ครั้ง คือ ตอนเช้าและตอนเย็น อาหารหลักที่เกษตรกรใช้เลี้ยงแพะขุน คือ ต้นกระถิน โดยสามารถให้ได้ทั้งกิ่งและให้เป็นกระถินสับ แพะสามารถกินได้ทั้งใบและเปลือก ซึ่งต้นกระถินหาได้ง่ายในท้องถิ่น เกษตรกรจะออกไปตัดกระถินในช่วงเช้าเพื่อให้เพียงพอต่อการบริโภคของแพะในแต่ละวัน

นอกจากนี้ เกษตรกรยังใช้อาหารหยาบอื่นๆ เลี้ยงแพะขุน เช่น หญ้าสด หญ้าแห้ง หญ้าหมัก ผีถั่วเหลือง มันสำปะหลังแห้ง ฟางข้าว ต้นข้าวโพดสด ต้นข้าวโพดหมักรำ และเมล็ดข้าวโพด เป็นต้น โดยลูกแพะจะเริ่มกินอาหารอื่นๆ นอกจากนมแม่เมื่ออายุประมาณ 1-1.5 เดือน บางฟาร์มจะมีการปล่อยแพะเพื่อให้ผอมคลายและได้หากินอาหารตามธรรมชาติครั้งละประมาณ 1-2 ชั่วโมง สำหรับอาหารข้นที่เกษตรกรใช้เลี้ยงแพะจะเป็นอาหารสำเร็จรูปที่หาซื้อได้ทั่วไปตามท้องตลาด เมื่อเกษตรกรเลี้ยงแพะขุนได้ขนาดตามที่ต้องการแล้วจะจำหน่ายเป็นแพะขุนมีชีวิตให้กับพ่อค้า โดยติดต่อผ่านทางโทรศัพท์ ทำการนัดหมายเพื่อจำหน่าย และขนส่งแพะขุนที่ฟาร์มของเกษตรกร

โดยผู้ซื้อจะเป็นผู้รับภาระในการขนส่งทั้งหมด ขนาดแพะขุนที่นิยมจำหน่ายส่วนใหญ่เป็นแพะขุนขนาดเล็กน้ำหนักไม่เกิน 20 กิโลกรัม เนื่องจากเป็นที่ต้องการของตลาด และได้ราคาต่อกิโลกรัมสูง อีกทั้งยังใช้ระยะเวลาในการเลี้ยงน้อย ได้ผลผลิตไว ซึ่งเลี้ยงขุนประมาณ 4 เดือนก็สามารถจำหน่ายได้ รวมถึงลดความเสี่ยงจากการเกิดโรค และอุบัติเหตุซึ่งจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่เกษตรกร

สำหรับต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตแพะขุนจังหวัดนครราชสีมาพบว่า เกษตรกรมีต้นทุนการผลิตเฉลี่ย 1,416 บาท/ตัว หรือ 64 บาท/กิโลกรัม จำหน่ายได้ในราคาเฉลี่ย 2,151 บาท/ตัว หรือ 98 บาท/กิโลกรัม (น้ำหนักเฉลี่ย 22 กิโลกรัม/ตัว) คิดเป็นผลตอบแทนสุทธิเฉลี่ย (กำไร) 735 บาท/ตัว

หรือ 33 บาท/กิโลกรัม และจำหน่าย
มูลแพะได้เฉลี่ย 10 บาท/ตัว
จะเห็นได้ว่าการเลี้ยงแพะขุน
สามารถสร้างรายได้ให้กับเกษตรกร
ไม่ว่าจะเลี้ยงเป็นอาชีพหลัก หรือ
เลี้ยงเสริมร่วมกับการประกอบอาชีพอื่น
โดยเกษตรกรสามารถดำเนินการได้เอง
ในครัวเรือน เลี้ยงง่าย โตไว ใช้พื้นที่
ในการเลี้ยงน้อย ไม่ต้องจ้าง
แรงงานภายนอก รวมถึงมีพ่อค้า
มารับซื้อถึงที่ ประกอบกับความต้องการ
เนื้อแพะของตลาดยังมีมาก ภาครัฐ
ควรส่งเสริมให้เกษตรกรพัฒนาอาชีพ
การเลี้ยงแพะให้ยั่งยืน มีผลผลิตที่มี
คุณภาพเพียงพอต่อการบริโภค
รวมถึงส่งเสริมด้านการตลาด
การแปรรูป และสร้างความเข้มแข็ง
ให้กับเกษตรกรและกลุ่มเกษตรกร
ผู้เลี้ยงแพะ อีกทั้งยังเป็นการเพิ่ม
ทางเลือกแหล่งอาหารโปรตีนให้แก่
ผู้บริโภคอีกทางหนึ่งด้วย

โดย : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 5
นครราชสีมา

การให้อาหารแพะจะให้วันละ 2 ครั้ง คือ
ตอนเช้าและตอนเย็น อาหารหลักที่เกษตรกร
ใช้เลี้ยงแพะขุน คือ ต้นกระถิน
โดยสามารถให้ได้ทั้งกิ่งและให้เป็นกระถินสับ
แพะสามารถกินได้ทั้งใบและเปลือก